

2009.05.08

Kommunfullmäktige
Stadsbyggnadsnämnden
Exploateringsnämnden
Trafik- och renhållningsnämnden

Ang. Slussen inför inriktningsbeslut

Sammanfattning

I den kulturhistoriska analysen inför planerat inriktningsbeslut om slussens framtid står det; ”Slussen är platsen där Stockholm växte fram, i brytpunkten mellan landsvägen och sjövägen. Detta historiska läge i staden bör omhändertas och avtecknas på något sätt i den framtida stadsstrukturen vid Slussen”. Men absolut inget av detta finns med i presenterat förslag. Av den grandiosa vyn från Södermalms torg finns inte mer än en glimt.

Det platsen kunde berättas blir bortschaktat, förbyggt och sidoordnat en dominerande trafikled. Det vi ser är en stadsbild som skulle kunna återfinnas vid en flod varsomhelst i Europa. Vi ser också en medeltida stadskärna passeras på samma sätt som om vi levde på 1960-talet.

Den utlovade utredningen av nedgrävning av tunnelbanan har uteblivit. Presenterat beslutsunderlag kan enligt trovärdiga experter på de områden som berörs inte anses tillfredställande. Faktum kvarstår att det aldrig senare kommer att bli möjligt att gräva ner tunnelbanan om det inte görs i samband med Slussenbygget. Görs det inte och möjligheten fanns blir domen från kommande generationer hård.

Det är Samfundet S:t Eriks bestämda mening att föreslagen inriktning inte kan leda till en acceptabel lösning för Slussen och att direktiven i inriktningsbeslutet därför måste kompletteras enligt följande:

- Näset med genombrott av sluss ska kunna upplevas också i framtiden
- Hur trafiken möter Gamla stan från söder och hur den passerar Gamla stan ska bearbetas så att den respekterar och förstärker upplevelsen av kulturmiljö och topografi
- Merparten av den grandiosa vyn från Södermalms torg ska bevaras
- En seriös och konstruktiv utredning av möjligheten att gräva ner tunnelbanan ska göras innan slutligt beslut fattas. Siktet ska vara inställt på att lyckas.
- Uppehåll i tunnelbanetrafiken och merkostnader för nedgrävning och bearbetning av förslaget ska kunna accepteras

Vi kan härmed konstatera att allvarliga frågor återstår att lösa. Sannolikt går nödvändiga förändringar om viljan finns att förena med grundtanken i vald trafiklösning.

Topografiskt särdrag schaktas bort. Är det klokt?

Historien om varför Stockholm kom att ligga just här är möjlig att förstå så länge som det går att föreställa sig landtungan/näset där landsväg mötte vattenväg. Här skulle mötet mellan två sjösystem med olika vattennivå överbryggas. Att göra det med hjälp av en sluss var ett stort framsteg. Det är begripligt bara så länge som det går att föreställa sig den med möda grävda kanalen med det forsande hopträngda vattnet. Lika viktigt är att också framöver kunna uppleva den för Stockholm så speciella dynamiken i landskapet. Detta tecknar sig just vid Slussen särskilt tydligt.

Genom att landtungan/näset, nu i form av Slussens betongkonstruktioner, enligt förslaget helt enkelt schaktas bort och ersätts av vatten där det aldrig varit vatten, blir historien om hur Stockholm blivit till inte längre läsbar. Att slänta upp mot Södermalmstorg och Stadsmuseums byggnad helt sonika byggts för med en lång räcka av byggnader bidrar ytterligare till detta. Med dem försvinner också såväl sammanhanget med Gamla stan som möjligheten att uppleva de stora nivåkillnaderna mot Söders höjder. Hur väl de nya byggnaderna än utformas kommer de att inverka menligt på upplevelsen av Gamla stan. Hela stadspartiet runt Slussen kommer att förlora mycket av sin särart. Det kommer mer att likna gängse stadsfronter vid Centraleuropas floder. Att avhända sig möjligheten att förstå är djupt allvarligt, att avhända sig särart likaså.

Man frågar sig också vad som är poängen med frilägga vattenyta i bra västerläge där den aldrig funnits och att samtidigt ta befintlig vattenyta i anspråk för ett stort trädäck, vilket är tänkt utmed kajkanten vid Kornhamntorg.

Ska Skeppsbron få bli del av spikrak trafikled?

Att skapa ett värdigt sätt att närma sig den medeltida staden från söder såväl med bil och buss och som cyklist och gående är nödvändigt. Likaså måste Skeppsbron få fortsätta att upplevas som ett avgränsat gaturum och dess karaktär av genomfartsled snarare minskas än ökas. Alltsedan 1600- talets slut har tillfarten mot Gamla stan i barockens anda gestaltats med två likvärdiga gator/broar på vardera sidan om näset över till Södermalm. Denna axialitet har givit den monumentalitet som krävs.

Genom att trafikbron enligt förslaget utformats som en spikrak fortsättning av Skeppsbrons trafikyor förstärks intrycket av en motorled som i 1960- talets anda sveper förbi Gamla stan. Det är ett onaturligt och ovärdigt sätt att möta Gamla stan. Det hör inte hemma här. Vi vet också att det inbjuder till en ökad trafikrytm. Den från trafiken separerade gångbron riskerar nattetid att kännas farligt ödslig. Särskilt dess sidoramper riskerar att upplevas som helt främmande inslag i den äldre stadens grammatik. Ett missriktat monumentalt inslag i förslaget är sättet på vilket den breda raka nya motorledslika bron passerar in genom den nya stadsfronten. Det mötet kan aldrig bli annat än trist.

Är inte den grandiosa vyn värdefull?

I Stockholm finns en större plats där allmänheten verkligen kan uppleva storslagenheten i landskapet från hög höjd och samtidigt ha kontakt med både Mälaren och Saltsjön. Det är Södermalms torg. Att slå vakt om huvuddragen av detta måste vara väsentligt.

Den husrad som enligt förslaget ska byggas framför Södermalmstorg med omgivande kvarter förtar effektivt våra möjligheter att i framtiden få uppleva en sådan storslagenhet från ett offentligt uterum i Stockholm. I andra städer utan våra naturliga förutsättningar arbetar man hårt för att manifesteras på platser som denna. Där vi har dem som vid nuvarande Slussen idag så missköter vi dem.

Varför är vi så rädda för de stora gesterna i stadsplaneringen att vi envisas med att tränga in byggnader där det absolut inte behövs? Varför inte bejaka de luftrum som ännu finns kvar i Stockholms innerstad? Läka sår och knyta ihop har blivit ett mantra för andra syften än för de som de utges för. En plats som Slussen är för värdefull för att ekonomiska intressen skall få spela en för framträdande roll i hur platsen används. Skapa i stället attraktivitet så att det lönar sig att bygga på nya platser där staden verkligen behöver förtäas.

Såga inte förslaget att gräva ner tunnelbanan p g a halvdan utredning.

Ett förändrat läge för tunnelbanan skulle radikalt förenkla och förbättra förutsättningarna för att kunna uppnå en gestaltungsmissigt högklassig utformning av Slussenområdet. Dess övre del skulle kunna sänkas och stadsmuseet friläggas. De positiva konsekvenserna för det värdefulla stadslandskapet här är uppenbara.

Vi vet alla att tar man inte tillfället i akt att gräva ner tunnelbanan nu, i samband med den mycket omfattande ombyggnaden av området, kommer det att bli omöjligt att genomföra en ”nedgrävning”

Post- och besöksadress	Telefon	Telefax	E-mail	Postgiro	Bankgiro	Org.nr.
Köpmangatan 5, nb 111 31 STOCKHOLM	08-21 09 24	08-21 90 97	samfundet.st.erik@telia.com	15 70 57 - 1	820-1550	80 2003 - 3950

inom överblickbar framtid om ens någonsin. Kan någon ta det på sitt ansvar? Domen från kommande generationer blir hård. Vare sig en period med stopp i trafiken eller de merkostnader som diskuterats får tas till intäkt för att avstå från möjligheten. Det är svårt att tro att inte olägenheterna för människorna var minst lika stora när t ex nuvarande eller tidigare slussanläggningar byggdes.

Den utlovade utredningen av nedgrävning av tunnelbanan har uteblivit. Presenterat beslutsunderlag kan enligt trovärdiga experter på de områden som berörs inte anses tillfredställande. Samma experter har bedömt möjligheterna som goda, att till rimliga kostnader och med betydligt kortare trafikuppehåll än som anges i beslutsunderlaget, genomföra nedgrävningen. Att som förslaget förkasta möjligheten till att gräva ner tunnelbanan är därför inte trovärdigt. En konstruktiv utredning med sikte på att lyckas har utlovats och krävs fortfarande innan beslut fattas.

Slutord

Det nya Slussen måste ges en utformning lika intressant och upplevas som lika långsiktigt hållbar som de historiska stadsdelar som den binder samman. Den ska präglas av topografin och av dynamiken i landskapet. Den historia om Stockholms tillblivelse som dess läge berättar om får inte schaktas bort. Också det strålande läget förpliktigar. Något annat är oacceptabelt.

En plats som Slussen är för värdefull för att ekonomiska intressen skall få spela en för framträdande roll i hur platsen används. Samfundet upprepar därför; ”skapa attraktivitet så att byggande lönar sig på nya platser där staden verkligen behöver förtätas”.

Kerstin Westerlund Bjurström
Ordförande Samfundet S:t Erik

Kopia: SL, Sbk, Ek, Tk och enligt samfundets kontaktlista

Samfundet S:t Erik är en ideell förening. Gemensamt för dess medlemmar är ett genuint intresse för Stockholm. Samfundet verkar för att historiska och konstnärliga krav tillgodoses vid Stockholms omdaning och utveckling. www.samfundetsterik.se

Post- och besöksadress	Telefon	Telefax	E-mail	Postgiro	Bankgiro	Org.nr.
Köpmangatan 5, nb 111 31 STOCKHOLM	08-21 09 24	08-21 90 97	samfundet.st.erik@telia.com	15 70 57 - 1	820-1550	80 2003 - 3950